

Ա. ՌԵՑՆ

Լ Շ Ա Կ

087.1
Ռ--32

Քարգմ. Ռ. Գ.

ՀՐԱՏՈՒՄԻՆԻ ԿՈՄԻՏԵ

087.1
m-32

ւչ:

16749

Ս. ՊՅՅՆ

23 JUN 2009

Լ Ծ Ա Կ

Թարգմ. Ռ. Գ.

1.

Վեր, վար, վեր, վար, ուրախ շարունակվում ե խաղը-
նով ում կգործի գերանի վրայից. ո՞վ շատ կղիմանա: Ա-
մենից շատ ջանք եր գործ դնում Սենիկ Սուրենյանը:
— Տղաներ, — կանչում ե նա իր ընկերներին, — խմբ-
վեց՛ք ծայրին, հուփ տվեք ղեպի ինձ: Մտտեցեք, մտ-
տեցեք ամենածայրին, թեպես նրանք չորսն են, իսկ
մենք յեքեք: Բայց ելի մենք կհաղթենք:

Սենիկը մտածում ե այսպես — նրանք մեկը
մյուսից հեռու յեն նստած, ցրված են ամբողջ գերանի
վրա, իսկ յես իմ տղաներին կհավաքեմ միասին գերա-
նի ամենածայրին և սլարզ ե, վոր մենք կտանենք, այն-
պես հուփ կտանք վր... ղիմացիր միայն:

Չախ կողմի գործերը վատանում եյին: Հան-
կարծ տղաները հասկացան, թե բանն ինչում ե և իրենք
ել խմբվեցին գերանի ծայրին:

Սենիկ Սուրենյանը գոռաց.

— Մեր վերջը յեկավ, նրանք ել խմբվեցին գերա-
նի ծայրին, տարածությունը հավասարվեց, բայց չե՞ վոր
նրանք շատ են:

Չեր վերջացրել Սենիկն իր վերջին խոսքը, յերբ
նույն վարկյանին գերանի ձախ ծայրը կպավ գետնին,
աջ ծայրը բարձրացավ ղեպի վեր և Սենիկը յեկավ ան-
գամ պատվելով ողի մեջ, գլորվեց կետին:

— Սխալ ե, ձիշա չե, — բացականցեց Սենիկը

11880
11880
11880

894453

մենք յերեք ենք, իսկ դուք չորս, դուք պետք է մեկին վայր իջեցնեք:

Մեկին վայր իջեցրին: Խաղը շարունակվեց:

Բայց այս անգամ վոչ վոք չեր հաղթում, ուժերը հավասար էին: Յերկու կողմերն էլ խմբվել էին գերանի հակառակ ծայրերին: Թե աջ և թե ձախ կողմի տղաների քաջն էլ համարյա թե հավասարվեց: Խաղը դարձավ անհետաքրքիր, ապա ամբողջովին դադարեց:

Սենիկը վերադառնում է տուն և հորը տալիս է մի այսպիսի հարց՝

— Հայրիկ, այն ի՞նչ բան է, պարանից փայտ է կախ արած հորիզոնական ձևով, փայտի մի ծայրից յե-
րեք սլաք է կախված, իսկ մյուս ծայրից չորս, բայց փայտը պահպանում է հավասարակշռությունը:

Հայրը մտածեց, ժպտաց և ասաց.

— Լծակ:

— Վոչ, չգտար:

— Լծակ!

— Վոչ, վոչ, չգտար:

— Իսկ դու գիտես, թե ինչ է նշանակում լծակ:

— Լսել եմ, լսել եմ, բայց բուն իմաստը չգիտեմ:

2.

— Այսոր Լենինականին տրակտոր ենք հանձնում
— ասաց Սենիկին հայրը ճաշի ժամանակ— մեր գործարանից ուղարկում ենք պատգամավորներ: Ընտրել են և ինձ:

Սենիկն ականջները սրեց.

— Իսկ ինչո՞վ եք մեկնում:

— Բեռնակիր ավտոյով:

— Ինձ էլ կվերցնե՞ս:

— Գտանք, յեթե ցանկանում ես:

Ճաշից հետո բեռնակիր ավտոն մոտեցավ տանը:

Սենիկն ու հայրը դժվարությամբ տեղավորվեցին պատգամավորներ շատ էլին հավաքվել: Փողհարը փչեց շեփորը և ավտոն ուղևորվեց դեպի հարևան գյուղը:

Գտան ըուպեյի ճանապարհ եր: Յերբ պատգամավորները մոտեցան գյուղին, տրակտորը զարդարված ժապավեններով և պլակատներով կանգնել էր դաշտում, իսկ գյուղացիք շրջապատել էին նրան: Սենիկը դժվարությամբ մոտեցավ տրակտորին: Յերկու բանվորներ տրակտորի մոտ ինչ վոր բան էլին անում:

«Յես գիտեմ թե ինչ են նրանք ուզում անել— մտածում է Սենիկը— նրանք ուզում են տրակտորի հետևի սանիի վրա անցկացնել հավելյալ անիվներ»:

— Ե՛հ, — ասում է բանվորներից մեկը — չե՛ վոր հանդերձանքը (դովկրատ) մեզ մոտ չի, գործարանում ենք մոռացել: Մնում է մի կերպ լծակի միջոցով գործը գլուխ բերենք:

Սենիկը լսեց «լծակ» խոսքը և զարմացավ: Ծանոթ խոսք էր, չե՛ վոր հայրը գերանն այդպես անվանեց, իսկ գերանն այստեղ ի՞նչ գործ ունի:

Բանվորներն արկղներից սարքեցին հենարան, մի գերան դրին հենարանի վրա, այնպես վոր հենարանից մինչև տրակտորը գերանի կարճ կողմն ընկնի, իսկ հենարանից մինչև բռնելու տեղը յերկար կողմը: Բանվորներից մեկը հեծավ գերանի ծայրին և սեղմեց: Տրակտորի հետևի անիվները հեշտությամբ բարձրացան ողի մեջ: Բանվորներն սկսեցին անցկացնել հավելյալ անիվները:

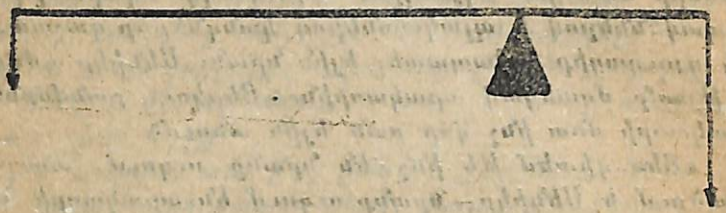
— Քեռի ջան, թույլ տուր յես բռնեմ գերանի ծայրից — խնդրում է Սենիկը:

— Ուժդ չի պատի, դեռ փոքր ես:

— Կպատի ուժս, քեռի ջան, ճիշտ եմ ասում, կըպատի, յես միայն այս հենարան արկղը կմոտեցնեմ

արակտորին, այն ժամանակ գերանի ավելի յերկար մասը կանցնի իմ կողմը և ուժս կպատի այնքան, ինչքան և քոնը:

— Ճիշտ է,—ասաց բանվորը—ուրեքն հասկանում ես լծակի նշանակութունը:

— Ինչպես չե, հասկանում եմ, իզուր տեղը չե, վոր ամեն որ լծակն ենք խաղում:

3.

— Ինձ ընտրել են պատգամավոր՝ Մոսկվա գնալու մայիսի 1-ի տոնի առթիվ—ասում է հայրը Սենիկին: —Յես ել մտածում եմ, թե արի Սենիկ, դու գնա իմ տեղը: Յես ասում եմ բանվորներին, թե մի քանի անգամ տեսել եմ Մոսկվան, թող այս անգամ ել գնա իմ Սենիկը: Համաձայն ես, թե վոչ:

Սենիկն ուրախութունից վեր ցատկեց, դուրս վազեց փողոց ու գուռաց:

— Գնում եմ Մոսկվա: Մոսկվա յեմ գնում, Մայիսի մեկին!

Առավոտ վաղ պետք եր հավաքվել: Գնաց խանութ, ճանապարհի համար ուտելիքներնս գնելու: Կոտպերատիվը փակ եր, իսկ սպասելու ժամանակ չկար, պատգամավորները կարող են հավաքվել կայարանում և նա կարող եր ուշանալ: Գնում է Սենիկը Աբելի խանութը: Աբելը հետևի դռնից ներս թողեց Սենիկին և սկսեց

կռել յերջիկ: Նայում է Սենիկը կշեռքին և տեսնում, վոր կշեռքի լեզվակները հավասարվեցին:

— Իսկ քո կշեռքն արդյոք ուղիղ է:

— Իհարկե, միթե այսպիսի կշեռքով կարելի չե խաբել—ասում է խանութպանը:

Սենիկը պատասխանում է նրան.

— Շատ հեշտ է խաբելը, կշեռքը նույն լծակն է, վորի վրա որորվում են դույլերը. յեթե այդ դույլակիր լծակը տեղից շարժես, պարզ է, վոր հավասարակշռութունը կխանգարվի և դուրս կգա խաբերայութուն: Ապա մի ստուգիր:

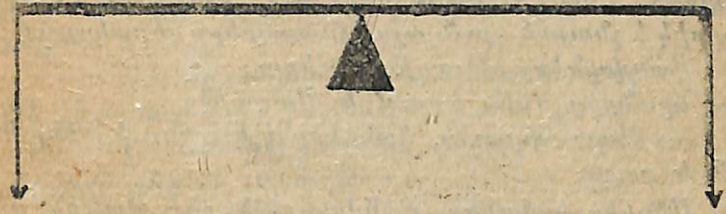
— Հը, չլինի՞ ուզում ես սովորեցնել, թե վոնց ըստուգեմ: Բերանիցդ դեռ կաթի հոտ է գալիս, իսկ դու ուզում ես մեծերին բան սովորեցնել: Մի սրա բոյին մտիկ տուր, տես թե ինչ է ուզում:

Բայց Սենիկն այնպիսիներից չեր, վոր սկսած գործը չվերջացնի. նա մտածեց, մտածեց ու ասաց.

— Կշեռքի մի թաթի վրա դիր 100 գրամ քար, իսկ մյուսի վրա 100 գրամ յերջիկ, ապա և կերևա:

Խանութպանը չի համաձայնվում, իսկ Սենիկն ազմկում է: Աղմուկից հավաքվում են մարդիկ:

— Ապա, ապա ստուգիր տեսնենք—ասում են Սենիկին այս ու այն կողմից:

Հնար չկա: Սենիկը վերջրեց յերկու հարյուր գրամանոց քարը և դրեց կշեռքի յերկու թաթերին. աջ կողմի թաթն իջավ ցած:

— Ահա—դարձավ Սենիկն Աբելին,—հենց այս կողմն ել դու դնում ես յերշիկը: Այս կողմի թաթը հենարանից ավելի հեռու յե: Տեսա՞ք հո, քաղաքացիներ, թե ինչպիսի խաբեբան ե. կշեռքի ձախ կողմը դնում ե 100 գրամ քար, իսկ աջ կողմը 90 գրամ ուտելիք և կշեռքը ցույց ե տալիս ուղիղ: Այ քեզ խաբեբա: Հետ առ քո յերշիկը, առանց քեզ ել յույս կգնանք:

Ձգելով յերշիկը, Սենիկը դուրս ե գնում խանութից:

4.

Ծինչև Սենիկը զբաղված եր Աբելով, արևը բարձրացել եր և կոռպերատիֆն արդեն բաց եր: Սենիկը ճանապարհի համար ուտելիքներ գնեց—հաց, պանիր և յերշիկ: «Այժմ դեպի տուն. վերցնեմ կապոցս և դեպի կայարան: Կոռպերատիվի բակով գնամ, այսպես ավելի մոտ կլինի»:

Սենիկը բակով անցնելիս նկատեց, վոր բանվորները սայլից պարկով գետնախնձոր են իջեցնում և դնում կշեռքին: Բայց սա բոլորովին ուրիշ կշեռք ե: Ունի մի փոքրիկ հրապարակ և հետևի կողմից կախված ե թաթը, վորի վրա դնում են քարերը: Սենիկը շտապում եր, բայց և այնպես կանգնեց, նայում ե ու զարմանում. պարկերը մեծ են, ծանր են, իսկ կշռաքարերը շատ փոքրիկ և չնայած դրան, այդ կշռաքարերը գերակշռում են:

Բանվորները վերցրին կշռեքը:

Նրանցից մեկն ասում ե Սենիկին.

— Ապա, փոքրիկ, կանգնի՞ր կշեռքին, տեսնենք ինչքան ե քաշդ:

Սենիկը կանգնեց, բանվորը կշեռքի թաթին զրեց յերեք կիլոգրամ, հետո ավելացրեց 500 գրամ և կշեռքի լեզվակները հավասարվեցին, կանգնեցին դեմ ու դեմ:

— Ի՞նչ ե, փոքրիկ, քաշդ 35 կիլոգրամ ե ընդամենը:

Իջավ Սենիկը կշեռքի վրայից ու դեպի տուն վազեց: — Ո՞ւր ես մինչև այժմ—բարկացավ մայրը—դե շուտ նստիր, թեյ լցնեմ:

Հայրը շտապում եր գործի, իսկ Սենիկը հանգիստ չեր թողնում նրան:

— Սպասիր, նախ քան գնալդ մի խնդիր տամ. այն ի՞նչ ե, վոր ինքն իրենից տասն անգամ թեթե ե: Հայրը չի կարողանում լուծել:

— Ձեռ կարող, բա ասում եյիր, վոր լծակի մասին ամեն ինչ գիտես: Խնդիրիս պատասխանը կշեռքն ե. կոռպերատիվում մի տեսակ կշեռք կա. մի ուսը մյուսից տասն անգամ յերկար ե: Կարճ ուսին փոքրիկ հրապարակ ե շինված, սրա վրա կարելի յե ապրանք դնել և մարդ կարող ե կանգնել, իսկ յերկար ուսին շինված ե թաթը, վորի վրա կշռաքարեր են դնում: Թաթին զրին յերեք ու կես կիլոգրամ կշռաքար, իսկ փոքրիկ հրապարակին յեա կանգնեցի, այդ թիվը բազմապատկեցին տասի և դուրս ե գալիս, վոր իմ քաշը յերեսունհինգ կիլոգրամ ե:

— Դե մի անգամից ասա տասնորդական կշեռք, թե չե այնպես ես բացատրում, վոր դժվար ե հասկանալ: Լալ, ավելորդ խոսելու փոխարեն շտապիր, թե չե գնացքը քեզ չի սպասի:

5.

Վերջապես, Սենիկը պատրաստ ե մեկնելու, ինչ

վոր պետք եր հավաքեց ու դուրս յեկավ փողոց: Մաստիկ շող եր, արևը վառում եր, փոշոտ եր ճանապարհը: Չեռնափայտը դրեց ուսին, կապոցը կախեց փայտից ու շարունակեց ճանապարհը: Բայց դժվար եր, կապոցը ծանր եր, փայտը ցավեցնում եր ուսը: Սենիկը տխրեց. շուրջն եր նայում, հարմար տեղ եր փնտռում հանգրստանալու համար: Հանկարծ զգում ե, կարծես բեռը թեթեվացավ:

— Այ քեզ բան, ճիշտ վոր թեթևացավ. այնքան հեշտացավ, վոր կարելի չե յերգել անգամ: Բայց չե՞ վոր գարմանալի չե, կապոցի միջից վոչ մի բան չեմ հանել, հապա ի՞նչպես թեթևացավ: Կապոցն անց կացրեց փայտի ծայրին, փայտը մի քիչ հեռ մղեց: Այ քեզ հրաշք, կապոցը նորից ծանրացավ:

— Ընը, հիմա հասկացա. այ թե ինչու՞նի ե բանը: Սենիկն ամբողջ ուժով առաջ քշեց փայտը և բեռը նորից թեթևացավ:

Դեմից մի գյուղացի յեր գալիս. ուսին փայտ ունեք, իսկ փայտի ծայրին կապոց:

Հենց վոր Սենիկը հայացքը զցեց փայտին ու կապոցին, իսկույն կանգնեց ու բացականչեց:

— Լծակ, լծակ, լծակ:

Շարունակում ե Սենիկը ճանապարհը և ինքն իրեն հաշիվ տալիս:

— Եթա դու, Սենիկ, հիմարի պուխ: Պարծենում ե-րիբ, թե չի կարող լինել գեղք, վոր լծակը չնկատես,

բա ի՞նչպես յեղավ, վոր քո սեփական լծակը չնկատեցիր: Չե՞ վոր իմ ուսը հենարան ե, իսկ փայտի յերկուծայրերը լծակի ծայրերն են: Հենց սկզբից պետք եր այսպես ել անել. այսինքն, փայտի հետեւի մասն, ուր կախված ե բեռը, թողնելի կարծ, իսկ առաջին մասում բռնելի ամենածայրից: Այսպիսով կթեթևացնելի կապոցս:

Ուրախ յերգելով Սենիկը շարունակում ե ճանապարհը:

Ահա և կայարանը: Բայց ինչու՞նի ե բանը: Յերևում են ծխի քուլաներ, կրակի բոցեր. աղմուկ, իրարանցում, հավաքված ե ժողովուրդ: Վառվում ե կայարանի պահեստը:

Սենիկը վազեց դեպի հրդեհի վայրը: Մոտենալ չեք կարելի. բոցերը խփում են յերեսիդ: Ահա հարևան գործարանի բակից դուրս պրծան հրդեհաշեջները: Հրդեհաշեջներից յերկուսը ճարպիկ կերպով թուան սայլակից և արագությամբ սկսեցին գործել: Մոտեցան ծորակին, ծածկոցը բարձրացրին և ամեն ինչ պատրաստ եր, մընում եր ծորակը բաց անել:

— Հեյ, Պետրոս, շուտ բեր բանալին. ծորակը բաց անենք:

Հենց նրանց կողքին կանգնած եր Սենիկը և շտապեցնում եր հրդեհաշեջներին:

— Չեոքով դարձրեք, ձեոքով:

— Ինքդ փորձիր ձեոքով ծորակը բացել, հետո ուրիշներին խորհուրդ տուր—ասաց հրդեհաշեջներից մեկը գայրացած:

Իսկույն և յեթ Սենիկը շտեց դետին, յերկու ձեոքով բռնեց ծորակից ու ամբողջ ուժով փորձեց գարծնել. ձեոքերի կաշին պլոկեց, իսկ ծորակը տեղից չբարձվեց:

Հրդեհաշէջները մեջ իրարանցում ընկաւ. հայնոյում էյին մեկը մյուսին, բանալին մոռացել էյին տանը: Հրդեհի բոցերը քանի գնում շատանում էյին: Հանկարծ ծորակին մոտեցավ մի բանվոր:

— Տղերք, գործիքներս ինձ հետ են, ապա փորձենք, կարելի յե իմ բանալիներից հարմարեցնենք, թեև հրշէջային բալանիներ չեն, բայց կարող են հարմարվել:

Նա զանազան մեծությամբ մի քանի բանալիներ շարեց գետին և սկսեց հարմարեցնել:

— Սա փոքր է, սա մեծ է, փոքր է... անա և գտա: Մնցկացրեց բանալին ծորակին և դարձրեց, բայց... ջուրը չի հոսում: Հրդեհաշէջներից մի քանիսը նետվում են բանվորներին ոգնելու, բայց իզուր, միայն խանդարում են իրար:

Նայում է Սենիկը հրդեհի բոցերին և մտածում է՝ փորտեղից ճարի հարմար բանալի: Հանկարծ բանվորներից մեկը կանչում է նրան:

— Այ տղա, բեր խկույն այստեղ պատի մոտ ընկած այն խողովակի կտորը:

Բերում է Սենիկը խողովակը բանվորին և մտածում է. «Ինչի՞ն է պեաք խողովակը»: Բանվորն անց է կացնում խողովակը բանալու ծայրին և ամբողջ մարմնով ընկնում է խողովակի վրա: Ծորակը դառնում է և ջուրն ուժեղ հոսանքով ժայթքում կրակի բոցերի մեջ:

Կրակն արդեն հանգչում էր: Ժողովուրդն սկսեց ցրվել, իսկ Սենիկը կանգնած էր ծորակի մոտ ու մտածում էր:

— Այ քեզ լծակ, ճիշտ վեր լծակ է. յեթե խողովակը չգտնվեր, ծորակն անհնարին կլիներ բաց անել: Ուրեմն այսպես. յեթե վերցնենք շատ յերկար լծակ, մեծ գործեր կանե նա: Յեթե յես ունենայի լծակ, վորի յերկարությունը հասներ մինչև լուսին—ճիշտ եմ ասում,—նրան տեղից կշարժեյի:

Զանգի ձայնը հասավ Սենիկի ականջին: Նետի նրժան նա թռավ դեպի կայարան: Բանվոր պատգամավորներն արդեն հավաքվել էյին, չկար միայն Սենիկի հայրը:

Բայց Սենիկը համարձակ հայտարարում է, վոր ինքն է հոր փոխարեն գնալու:

— Դե լավ, համաձայն ենք, բայց տես, կայարաններում հետու չգնաս, թե չե հետ կմասս — ասացին բանվորները:

Մհա և առաջին կայարանը: Սկսվում է իրարանցում, ով նստում է, ով իջնում: Զանգը տվին, շահլը սուլեց և նորից շարունակեցին ճանապարհը:

Հանկարծ բանվորներից մեկը բացականչեց:
— Տղերք, ես ի՞նչ է, Սուրենյանի վորդին չի յերեւում:

— Յերևի հետ է մնացել, հապա քանի անգամ ասացինք նրան: Բայց կարող է մյուս գնացքով հասնել:

Իսկ Սենիկն այդ ժամանակ նստած էր № 1 վագոնում, վորն անմիջապես շոգեկառքին էր կցված: Դեռ նախորդ կայարանում նա նկատել էր, վոր այդ վագոնի դռները միշտ բաց են և վագոնի միջից ինչ վոր մուրճի ձայներ են լսվում, ծխնելույզից անընդհատ ծուխ է բարձրանում:

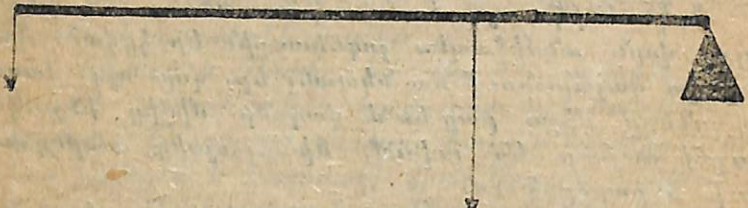
Սենիկը հետաքրքրվեց, մոտեցավ վոր լավ տեսնի: Հենց այդ վարկյանին լավեց զանգը: Սենիկը չկորցրեց իրեն և խկույն թռավ վագոնի մեջ: Նայում է շուրջը և զարմանում. սա վագոն չէ, այլ խակահան արձեստանոց, հնոցում վառվում է ածուխը, փականագործը շիկացած յերկաթ է ձեծում, խառտում են յերկաթի կտորներ և կապարով կպցնում են պղինձից ինչ վոր մասեր:

— Հը, այ տղա, ինչու բերանդ բաց մնաց— հարցնում է ձերունի վականագործը—մենք հարվածայինել

ենք, գնում ենք գյուղ, ցանքսի կամ պանխային կոլխոզնիկներին ոգնելու, ինվենտարը՝ տափաններ, շարքացաններ, գութաններ նորոգելու: Մի յերկու կայաքանից հետո մեր վագոնը կարձակեն, մենք կմեանք, իսկ գուք կշարունակեք ձեր ճանապարհը: Հիմա մենք մեր գործիքները կարգի յենք բերում, վոր ամեն ինչ պատրաստ լինի:

Վագոնի մեջ Սենիկը ման է գալիս: Ման է գալիս և ուսումնասիրում է արհեստանոցը, հետաքրքրվում է աշխատանքով:

— Քեռի ջան, ասա, ինչով ես կտրատել այս յերկաթի կտորները: Գյուղում մեր հարեանը մի մեծ յերկաթի կտորը ուզում եք վեց մանր կտորների բաժանել, շատ շարշարվեց, կրակի մեջ ել տաքացրեց, կացինով ել գարկեց, բայց կացինն ել փչացրեց և կտորներն ել հավասար չեղան: Իսկ քոնը հավասար և կոկիկ են, կարծես զմեկիով կտրված լինի:

— Մեծ բան, չե՞ վոր մենք զրա համար ունենք լծակային մկրատ—ծիծաղեց բանվորը և մոտեցավ մըկրատին—այդ մկրատը այսպես է շինված. յերկու դանակ ունի, մեկը վերեւից, իսկ մյուսը ներքեւից. վերջրու մի կտոր յերկաթ և դիր մկրատի ներքեւ դանակին, սեղմիր կոթը և յերկաթը կես կլինի պանրի նման:

— Այ քեզ հրաշք, — բացականչեց Սենիկը: — Վոչ մի հրաշք չկա, լծակն է այստեղ ներգործում. յերկաթի կոթը յերկար է և նրա ծայրում մի

լծակ է շինված, հենց վոր յերկար լծակի ծայրից քաշես, ամբողջ ուժը կենտրոնանում է դանակի ծայրին:

— Փայտ ել կկտրի՞ այդ դանակը:

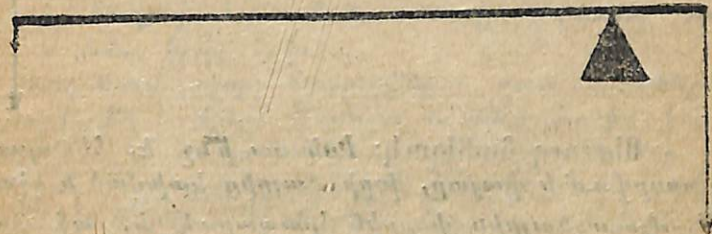
— Իհարկե, հապա ել ինչ լծակի դանակ է վոր՞ Ամեն ձեւի կարող է կտրել և քառակուսի և յեռանկյունի, վերջապես, ամեն ձեւի:

Մոտեցան նոր կայարանին: Հրաժեշտ տալով, Սենիկը գուրս թռավ կառամատույցին:

— Ե՛հ, հիմա նրանց այնպիսի հանելուկներ տամ, վոր ամբողջ ճանապարհը զբաղվեն դրանով—մտածում է Սենիկը:

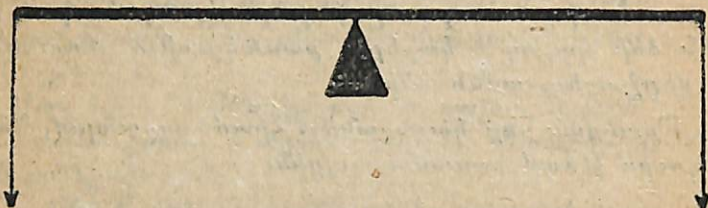
— Ո՛ւր եյիր, ինչո՞ւ հետ մնացիր, չե՞ վոր մենք քեզ գգուշացրինք վոր հեռու չգնաս:

— Նախ և առաջ իմ հանելուկները լուծեցեք, հետո կպատմեմ ձեզ թե ինչպես հետ մնացի և ինչպես հասա—ասաց Սենիկն իր ուղեկիցներին:

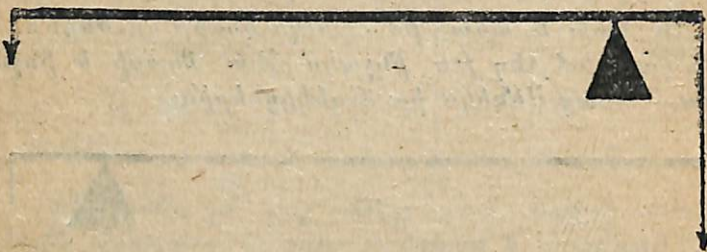

— Առաջին հանելուկ: Այն ին՞չ բան է, հենարանի վրա որորվում է փայտի մեծ կտոր. փայտի մի ծայրի մտո կանգնած է մի բանվոր, նա հենարանից հեռու

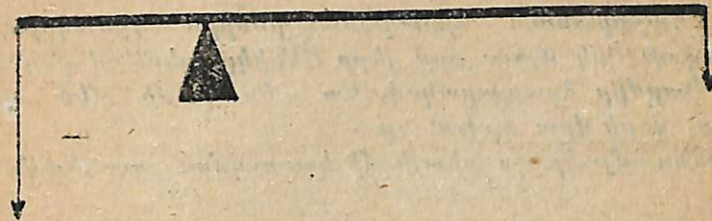
յե. փայտի մյուս ծայրում տրակտորն է գտնվում, վոր հենարանին ավելի մոտ է. տրակտորը թեև ծանր է, բայց բանվորը մի ձեռքով բարձրացնում է տրակտորը:

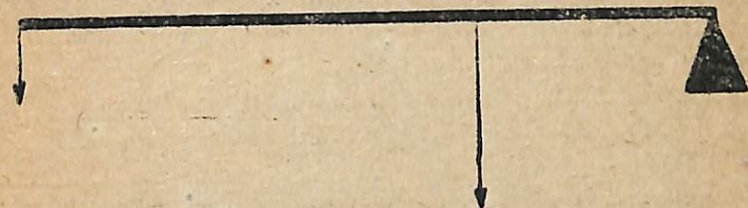
— Յեղիւոդ հանելուկ: Հազա սա ի՞նչ է. հենարանի վրա որորվող փայտի յերկու ծայրերին դրված են թասեր. յերկու ծայրից ել հավասար տարածութիւնն է մնում մինչև հենարանը. յերկու կողմի թասերին ել յեթե դնենք հարյուրական գրամանոց կշռաքարեր, թասերը կ'կանգնեն հավասար բարձրութեան վրա:

— Յերոդ հանելուկ: Իսկ սա ի՞նչ է. հենարանի վրա որորվում է փայտը, վորի ծայրից կախված է կշռաթաթ, մյուս ծայրին փոքրիկ հրապարակ է, աջ կողմում ինչ վոր դնես, ձախում տասն անգամ պակաս ցույց կտա. հրապարակից մինչև հենարանը տարածութիւնը տասն անգամ պակաս է, քան թաթից մինչև հենարանը:

— Զորոդ հանելուկ: Իսկ սա ի՞նչ է. ուսի վրա որորվում է փայտ, վորի մի ծայրից կախված է կապոց, իսկ մյուս ծայրը գտնվում է ձեռքերում. յեթե փայտը ուսի վրայով առաջ քաշես, կապոցը կթեթեվանա, իսկ յեթե հետ մղես, կծանրանա:

— Հինգերոդ հանելուկ: Ահա և վերջինը. հենարանի վրա որորվող փայտի մի կողմի ծայրին կանգնած է բանվորը, իսկ հենարանի մոտ գտնվում է դանակը. բանվորը ձեռքով սեղմում է, դանակը յերկաթը կարտում է մանր կտորների:

Վազոնում բոլորը հավաքվեցին. շատ մտածեցին, չարչարվեցին և մինչև Մոսկվա հասնելը հազիվ կարողացան լուծել: Բոլոր հանելուկների պատասխանը մեկ եր—լծակ: Բայց այն ել լուծեցին Սենիկի բացատրական նկարների շնորհիվ: Մոսկվան յերևաց, պատգամավորները սկսեցին հավաքվել:

— Այնքան զբաղվեցինք այս հանելուկներով, վոր իրերը ժամանակին հավաքել մոռացանք—ծիծաղում ելին բանվորները:

Կայարանում պատգամավորներին զիմավորեցին նվազով: Իսկ մյուս որը, յերբ Սենիկը շքերթով անցնում էր Կարմիր հրապարակով, նա տեսավ մի մեծ պլակատ, վորի վրա գրված էր—

«Հնգամյակը—սոցիալիզմի կառուցման հզոր լծակն է»:

Ответственный редактор
А. Г. Явакян
За технического редактора
Р. Гюзальян

№ 1954
1932

Сд. в набор 20/XII—1931 г.
Сд. в печать 29/XII—1931 г.
Об'ем 1/2 печ. листа
Тираж 2000 экз.

592

Х. О.

16744

1432/130

На армянском языке

С. РЕЙН

Р Ы Ч А Г

Книгоиздательство
„СЕВЕРНЫЙ КАВКАЗ“

ԳՐԱՊԱՀԵՍՏԸՆԻ ՌՈՍՏՈՎ-ԴՈՆ,
ՄՈՍԿՈՎԱՍԿԱՅԱ ՓՈՂ, 53
ԳՐԱԿԵՆՏՐՈՆ (ԿՆԻԳՈՑԵՆՏՐ)